

Sygn. akt V CSK 717/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Iwona Koper

Protokolant Ewa Zawisza

w sprawie z powództwa M. W., W. W., M. W., J. J., J. W., oraz małoletnich Z. W. i P. W., reprezentowanych przez matkę M. W.

przeciwko G. Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 29 września 2016 r.,

skargi kasacyjnej powodów M. W. i M. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 24 czerwca 2015 r., sygn. akt III Ca (...),

**uchyła zaskarżony wyrok w części oddalającej apelację
powodów M. W. i M. W. i w tym zakresie przekazuje sprawę
Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania
pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 maja 2014 r. Sąd Rejonowy w M. oddalił między innymi powództwo M. W. i M. W. skierowane przeciwko G. Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. o zapłatę kwot po 50.000 złotych z odsetkami od dnia 28 lutego 2012 r. tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wskutek śmierci ich syna P. a ponadto o zapłatę na rzecz M. W. kwoty 5.283 złotych z odsetkami liczonymi od tego samego dnia tytułem zwrotu kosztów pogrzebu syna.

Sąd Rejonowy ustalił, że dnia 24 czerwca 2011 r. S. W. kierując pojazdem marki L. wjechał na posesję powodów położoną w I. Kiedy cofał pojazd przez bramę zauważył sześciolatniego brata P. bawiącego się na placu, na kupie piasku. Powiedział do niego, żeby pozostał na miejscu i nie wchodził w drogę. W chwili, kiedy S. cofając pojazd odwrócił się, małoletni P. wtargnął pomiędzy osie pojazdu. Sąd Rejonowy przyjął, że wyłączną przyczyną śmiertelnego wypadku było niespodziewane zachowanie chłopca, który wtargnął pod samochód, ponieważ pobiegł za samochodzikiem zabawką, który stoczył się z przemy piasku. Kierujący pojazdem nie ponosi winy za powyższy wypadek, do którego doszło na prywatnej posesji, gdzie nie obowiązywały przepisy ruchu drogowego. Zmarły P. W. był synem powodów i bratem S. W. i innych powodów a mianowicie J. J., Z. W., J. W. i P. W. Powódka M. W. poniosła wskazane w pozwie koszty pogrzebu P. W. Powodowie zgłosili w dniu 23 września 2011 r. szkodę pozwanej spółce, która wypłaciła powodom M. W. oraz M. W. kwoty po 6.000 złotych tytułem zadośćuczynienia a ponadto wypłaciła powódce kwotę 2.715,99 złotych tytułem zwrotu części kosztów pogrzebu. Wskazane kwoty zostały wypłacone przy przyjęciu przez pozwaną, że małoletni poszkodowany P. W. przyczynił się w 70% do zaistniałego zdarzenia. Ubezpieczyciel na tej samej zasadzie wypłacił rodzeństwu zmarłego kwoty po 3.000 złotych tytułem zadośćuczynienia.

Jak przyjął Sąd pierwszej instancji, S. W. zachował wszelkie środki ostrożności przy wykonywaniu manewru cofania i nie ponosi winy za śmiertelne potrącenie swego młodszego brata zaś zachowanie małoletniego poszkodowanego należy rozpatrywać w kategorii wyłącznego przyczynienia do zdarzenia. Skoro

ubezpieczony S. W. nie ponosi winy za to zdarzenie, nie istnieje podstawa odpowiedzialności pozwanego.

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 24 czerwca 2015 r. oddalił apelację wszystkich powodów wniesioną od wyroku Sądu Rejonowego w M. Podzielając poczynione w sprawie ustalenia z jednej strony, że poszkodowany P. W. przyczynił się do zaistnienia wypadku w 100%, choć ze względu na wiek i rozeznanie nie można mu przypisać żadnej odpowiedzialności, z drugiej strony, że kierujący pojazdem S. W. w żaden sposób nie mógł uniknąć wypadku, Sąd Okręgowy uznał, że nie było uzasadnione przyznanie rodzinie poszkodowanego zadośćuczynienia i odszkodowania. Jednocześnie Sąd Okręgowy przyjął, że wypłacone w postępowaniu likwidacyjnym świadczenia są odpowiednie do cierpień psychicznych członków rodziny i poniesionych w związku ze śmiercią małoletniego wydatków. Dalej idące roszczenia podlegały oddaleniu, jako nieuzasadnione.

Powodowie M. W. i M. W. wniesli skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji. Zarzucili w niej naruszenie art. 362, 446 § 4 k.c. przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie oraz art. 446 § 1 k.c. przez jego niezastosowanie. Według powodów Sąd drugiej instancji naruszył też przepisy postępowania a mianowicie art. 328 § 2 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie.

Na tych podstawach powodowie wniesli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i jego zmianę przez uwzględnienie w całości powództwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Według dominującego poglądu judykatury, o uchybieniu przepisowi art. 328 § 2 k.p.c. można mówić jedynie w tych wyjątkowych przypadkach, gdy uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie ma wszystkich koniecznych elementów bądź zawiera kardynalne braki, które nie pozwalają na kontrolę rozstrzygnięcia, gdy treść uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia (zob. m. in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2011 r., I UK 325/10, niepubl.; z dnia 6 lipca 2011 r., I CSK 67/11, niepubl.; z dnia

2 czerwca 2011 r., I CSK 581/10, niepubl.). W przedmiotowej sprawie należy zgodzić się z wnoszącymi skargę kasacyjną powodami, że doszło do naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. albowiem w treści uzasadnienia wyroku nie zostało wskazane w jakim rozmiarze została ustalona krzywda powodów i wysokość należnego im z tego tytułu zadośćuczynienia i odszkodowania i jakie kryteria ocen zostały zastosowane, nie zostało wyjaśnione, dlaczego wypłacone powodom świadczenia zostały uznane za ostateczne a także w jakim zakresie było to wynikiem ustalenia stopnia przyczynienia małoletniego do szkody a w jakim określenia wysokości należnego powodom zadośćuczynienia i odszkodowania.

Do egzoneracji samoistnego posiadacza mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody odpowiadającego zasadzie ryzyka na podstawie art. 436 § 1 w z. z art. 435 k.c. za szkodę na osobie lub mieniu, nie wystarczy ustalenie obiektywnej nieprawidłowości postępowania poszkodowanego, nawet wtedy, gdy stanowiło ono wyłączną przyczynę szkody w rozumieniu związku adekwatnego. W judykaturze jednolicie przyjmuje się, że jeżeli przyczyną szkody jest niezawinione zachowanie poszkodowanego, co obejmuje sytuację, w której poszkodowanemu nie można przypisać winy ze względu na cechy osobiste, przesłanka egzoneracyjna nie zachodzi i odpowiedzialność posiadacza mechanicznego środka komunikacji (podobnie odpowiedzialność prowadzącego przedsiębiorstwo) nie zostaje wyłączona (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 1960 r., I CO 44/59, OSNCK 1960/4/92; uchwała z dnia 20 września 1975 r., III CZP 8/75, OSNC 1976/7-8/151; wyrok z dnia 20 stycznia 1970 r., II CR 624/69, OSNC 1970/9/163; wyrok z dnia 5 czerwca 2014 r., IV CSK 588/13, niepubl.). Brak winy poszkodowanego nie stoi natomiast na przeszkodzie stwierdzeniu jego przyczynienia się do powstania szkody na podstawie art. 362 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2008 r., IV CSK 228/08, OSNC-ZD 2009, "C", poz. 66 i powołane tam orzeczenia). Samo stwierdzenie przyczynienia się poszkodowanego otwiera tylko możliwość rozważenia, czy należy zmniejszyć obowiązek naprawienia szkody. Ocena stopnia przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody lub zwiększenia jej rozmiarów, a następnie dokonanie obniżenia należnych uprawnionym świadczeń należy do Sądu *meriti*. Jeżeli sąd dochodzi

do takiego wniosku powinien wskazać jakie jest w konkretnym stanie faktycznym „odpowiednie zmniejszenie stosownie do okoliczności”. Istotne w tym zakresie mogą być okoliczności związane z przebiegiem wypadku, ze stopniem świadomości poszkodowanego dziecka odnośnie do jego nagannego zachowania lub grożącego mu niebezpieczeństwa.

Tych niezbędnych ustaleń i ocen brakuje w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku materialnego. Z tej przyczyny niemożliwa jest kontrola, czy rzeczywiście doszło do naruszenia wskazanych w skardze kasacyjnej norm prawa materialnego.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 13 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

R. G.